אלא בתלתא, דכוותה גבי ישראל בפרוצים מי שרי *והתנן *אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים *ואמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בכשרים אבל בפרוצים אפילו עשרה נמי לא, מעשה היה והוציאוה עשרה במטה: לא צריכא באשתו עמו: עובד כוכבים אין אשתו משמרתו אבל ישראל אשתו משמרתו, ותיפוק ליה משום שפיכות דמים? א"ר ירמיה באשה חשובה עסקינן דמירתתי מינה *רב אידי אמר אשה כלי זיינה עליה, מאי *בינייהו? איכא בינייהו אשה חשובה בין אנשים ושאינה חשובה בין הנשים תניא כוותיה דרב אידי בר אבין האשה אע"פ שהשלום עמה לא תתייחד עמהן מפני שחשודין על העריות: לא יתייחד אדם עמהן: ת"ר ישראל שנזדמן לו עובד כוכבים בדרך טופלו לימינו ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר בסייף טופלו לימינו במקל טופלו לשמאלו היו עולין במעלה או יורדין בירידה לא יהא ישראל למטה ועובד כוכבים למעלה אלא ישראל למעלה ועובד כוכבים למטה ואל ישוח לפניו שמא ירוץ את גולגלתו שאלו להיכן הולך, ירחיב לו את הדרך כדרך שעשה יעקב אבינו לעשו הרשע [דכתיב] °עד אשר אבא אל אדוני שעירה" וכתיב °ויעקב נסע סכותה" מעשה בתלמידי ר"ע שהיו הולכים לכזיב פגעו בהן ליסטים אמרו להן לאן אתם הולכים אמרו להן לעכו, כיון שהגיעו לכזיב פירשו, אמרו להן [תלמידי] מי אתם? אמרו להן תלמידי ר"ע, אמרו להן: אשרי ר"ע ותלמידיו שלא פגע בהן אדם רע מעולם רב מנשה הוה אזל לבי

תורה אור

בראשית לג

שם

אלא בתלתא. דהכי נקט תלתא דבישראל בתלתא שרו בין בעיר בין בדרך אבל תרי בעיר אין, בדרך לא שמא יצטרך אחד מהן לנקביו ונמצא אחד מהן יתייחד עם הערוה בפ' עשרה יוחסין (קדושין דף פא.) : **בפרוצין מי שרי**. ועובדי כוכבים למה ליה לתנא לאשמועינן הא אפי' ישראל דכוותייהו אסירי : **ופרוצים עשרה פריצים**. לאשת איש זונה : **במטה**. חוץ לעיר לעבירה כעין קוברי מת שלא יבינו : **באשתו**. של עובד כוכבים עמו: **עובד כוכבים אין אשתו משמרתו**. דלא קפדה דאיהו בקרי ואיתתיה בבולייני* : **אבל ישראל אשתו משמרתו**. שרי כדתנן בעשרה יוחסין בזמן שאשתו עמו ישן עמהן בפונדקי מפני שאשתו משמרתו : **ותיפוק ליה**. בלאו עבירה נמי לא תתייחד משום שפיכות דמים : **באשה חשובה**. בין האנשים ובין הנשים אשה יפה וקרובה למלכות דמיסתפו מינה ולא קטלי לה אבל משום עריות איכא דיפה היא ואצטריך לאשמועי' דלא תתייחד חיישינן שמא תתפתה אבל אשה שאינה חשובה בין האנשים וחשובה בין הנשים משום רציחה נמי איכא דבא עליה ואחר כך הורגה דלא ס"ל אשה כלי זיינה עליה חשובה בין האנשים ולא בין הנשים מותרת להתייחד (א) ומשום עריות ליכא דאינה יפה : **אשה כלי זיינה עליה**. אע"ג דאינה חשובה לא בין האנשים ולא בין הנשים אין הורג אותה אלא בא עליה וכיון שבא עליה אינו הורגה ואפילו אינה קרובה למלכות נמי, אי לא אשמועינן דחיישינן לעריות לא הוה מסתברא דמיתסרא משום שפיכות דמים: **מאי בינייהו**. בין לר' ירמי' דמוקי לה באשה חשובה הא לאו חשובה חיישי' לשפיכו' דמים בין לרב אידי דאמר כלי זיינה עליה וליכא משום שפיכות דמים מ"מ משום ערוה איכא בה ולא מתייחדת: **איכא בינייהו**. אשה חשובה בין האנשים קרובה למלכות ואינה חשובה בין הנשים אינה יפה: לרבי ירמיה דמוקי לה באשה חשובה דמשמע חשובה בין האנשים ובין הנשים דקרובה למלכות היא ולא קטלי לה אבל משום עריות איכא למיחש דיפה היא הכא חשובה בין האנשים ולא בין הנשים שריא לייחודי דמשום שפיכות דמים ליכא דהא קרובה למלכות ומשום עריות נמי ליכא דהא מכוערת היא לרב אידי אסירא לייחודי דכולהו חיישינן לערוה דהא סתמא קאמר אשה כלי זיינה עליה ולא קאמר הכא באשה יפה עסקינן דכלי זיינה עליה : **אע"פ שהשלום עמה**. דודאי לא יהרגוה דהא כלי זיינה עליה לא תתייחד עמהן כו' והיינו כרב אידי בר אבין "השלום עמה" משמע היא נושאת את שלומה ואינה צריכה שלום מלכות: **טופלו לימינו**. מחברו לעובד כוכבים לימינו של ישראל שאם ירצה העובד כוכבים להורגו ישלח ישראל יד ימינו ויאחז בו : **בסייף**. דאם היה העובד כוכבים חגור סייף טופלו ישראל לימינו כדי שיהא*(יד) שמאל של עובד כוכבים שהסייף חגור בו לצד ימינו של ישראל ומזומנת לימין ישראל לאחוז בה : **במקל**. אם ביד עובד כוכבים מקל: **טופלו ישראל לשמאלו**. (ב) שתהא יד ימין העובד כוכבים שהמקל בה סמוכה לישראל ואם ירים יד ימינו תאחוז שמאלו של ישראל במקל הסמוך לה דאי טופלו לימינו יהא המקל רחוק מידו של ישראל: **במעלה**. בהר או בסלע : **לא יהא ישראל למטה אלא למעלה**. בעלייה ילך ישראל לפני העובד כוכבים דהיינו למעלה אלא שטופלו לימינו דלא הוי אחריו ממש ובירידה יוליך העובד כוכבים לפניו: **ואל ישוח לפניו**. אפי' במישור אל ישחה ישראל לפני העובד כוכבים ליטול כלום: **שמא ירוץ את גולגלתו**. ירוצץ: **ירחיב לו את הדרך**. אם היה צריך לו לילך עד פרסה יאמר לו ב' פרסאות אני צריך לילך אולי ימתין העובד כוכבים מלהכותו עד פרסה שניה וזה יפרוש ממנו קודם לכן: **נסע סכותה**. ולא הלך עד שעיר: **לעכו**. רחוק מכזיב:

לבי

לא צריכא באשתו עמו. לכאורה מוקי לה כר"ש דאמר בפ' עשרה יוחסין (קדושין דף פ:) בזמן שאשתו עמו ישן עמהן בפונדקי שאשתו משמרתו וא"ת אמאי לא מוקי לה בשיש עמה תינוקת דבכי האי גוונא בישראל שרי ליחודי דאמר רבא התם בגמ' מתייחד אדם עם אשה ותינוקת שיודעת טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה וי"ל דלשון לא תתייחד משמע שאין שם שום ישראלית אלא היא : **איכא** בינייהו אשה חשובה בין האנשים ושאינה חשובה בין הנשים. פ"ה חשובה למלכות ואינה יפה לרבי ירמיה דמוקי לה בקרובה למלכות הא לאו הכי לא אמרי' אשה כלי זיינה עליה אלמא איכא אשה דקטלי לה ולא יהיב עובד כוכבים עלה דעתיה לביאה כגון מכוערת והכא שהיא חשובה למלכות ואינה יפה שריא ליחודי דליכא למיחש לשפיכות דמים כיון שהיא קרובה למלכות ולביאה נמי ליכא למיחש כיון שאינה יפה ולרב אידי אסורה ליחודי דכולהו כלי זיינן עליהן וחיישינן לערוה דהא רב אידי סתמא אמר למילתיה ולא קאמר הכא באשה יפה דכלי זיינה עליה ע"כ פ"ה. וקשיא חדא דלישנא דחשובה לא משמע יפה ועוד דכי אינה יפה נמי מאי הוי הא אמרינן בריש פירקין (לעיל דף כב:) חביבה עליהם בהמתן של ישראל יותר מנשותיהן ק"ו נשותיהן של ישראל ושמא י"ל דמ"מ דאשה לא טרחי לאנסה כיון דאינה יפה מיהו קשה לר' ירמיה לא מישתמיט תנא או אמורא בשום מקום לחלק בשבויה בין יפה לאינה יפה להתירה לכהונה ועוד קשה דלפ"ה משמע דאשה חשובה בין האנשים ושאינה חשובה בין הנשים חדא מילתא וא"כ היה לו לומר חשובה בין האנשים ואינה חשובה בין הנשים מדקאמר ושאינה חשובה כו' אלמא תרי מילי נינהו לכך נראה לפרש דודאי תרי מילי נינהו דהא דקאמר אשה כלי זיינה עליה לאו משום דדעתייהו לביאה ומשום הכי לא קטלי לה אלא טעמא מפני שאינה בעלת מלחמות ומריבות כ"ש מרחמים עליה וה"פ איכא בינייהו אשה חשובה בין האנשים קרובה למלכות אם מותרת להתייחד עם האנשים עובדי כוכבים דלר' ירמיה אסורה להתייחד כדקאמר טעמא באשה חשובה (ג) והא לא נפיק לן מידי משום שפיכות דמים אי לאו משום טעמא דעריות לרב אידי שריא דאמר טעמא דליכא למיחש לשפיכות דמים דאשה כלי זיינה ומרחמי עלה אבל לעריות איכא למיחש כשהיא חשובה דמירתתי מינה אף לעריות לא חיישינן ושאינה חשובה בין הנשים נמי אם היא מותרת להתייחד בין הנשים עובדות כוכבים איכא בינייהו דלרבי ירמיה כיון דאינה חשובה קטלי לה דלית ליה טעמא דמרחמי ולרב אידי שריא דכלי זיינה עליה כלומר דמרחמי עלה ואי משום עריות כדאמרי' בריש פירקין שהעובדי כוכבים מצויין אצל נשי חבריהן בת דעת היא וכשתראה שיבא העובד כוכבים תלא מיד ובירושל' גרס אשה אינה בכלל שפיכות דמים א"ר ירמיה תפתר בבריאה ורבי בון אמר אפילו בתשה יכולה אשה להטמין ולומר עובדת כוכבים אני ואין האיש יכול להטמין עצמו ולומר עובד כוכבים אני ונראה לפרש אף כאן כפירוש הירושלמי באשה חשובה בריאה ובעלת כח אבל לעריות איכא למיחש דחיישי' דלמא מפתה לה ורב אידי אמר אשה כלי זיינה עליה מפני שיכולה להטמין עצמה ולא קטלי לה ושרי אי לאו משום עריות ובעי מאי בינייהו בין למר בין למר משום שפיכות דמים ליכא משום עריות איכא ומסיק איכא בינייהו אשה חשובה בין האנשים בריאה ובעלת כח דלר' ירמיה אסירי דאיכא למיחש שמא תתפתה ורב אידי לא חייש אלא דלמא מאנסי לה ואי בריאה שריא דכיון שהיא בעלת כח אין לחוש לא לאונס ולא לשפיכות דמים א"כ ושאינה חשובה בין הנשים איכא בינייהו דלרב אידי שריא להתייחד דיכולה להטמין עצמה הילך לשפיכת דמים ליכא למיחש ולעריות נמי כיון שהיא בין הנשים ולרבי ירמיה משום שפיכות דמים דדוקא בבריאה לא חשו ואית בפרק האשה שהלכה (יבמות קיז:) דבעי החזיקה היא מלחמה בעולם(ד) מהו ואמרה מת בעלה אי מהימנא או לאו ובעי למיפשט דנאמנת מההיא דנפלו עליו עובדי כוכבים נפלו עליו ליסטין נאמנת דהחזיקה מלחמה הוא ודחי התם כדרב אידי דאמר אשה כלי זיינה עליה ולא אמרי' בדדמי אלא ודאי המתינה עד שנתרצה מה והקשה לר' ירמיה דלית ליה כלי זיינה תפשוט דנאמנת י"ל דהכי דלית ליה האי טעמא לענין התירא להתייחד מ"מ סומכת על זה שיכולה להטמין עצמה להמתין עד שנתרצה שימות ולא העיד בדדמי :

גידנא

עין משפט נר מצוה

יד א ב מיי' פכ"ב מהל' איסורי ביאה הל' ה ופ"י מ"מ סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כב סעי' ס בהג"ה :

טו ג מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע שם סעי' ג טוש"ע י"ד סי' קנג סעיף ד :

טז ד ה ו מיי' פי"ב מהל' רוצח הל' ז ח סמג עשין עט טוש"ע י"ד סי' קנג סעיף ג :

◆

רבינו חננאל

אוקימנא אפילו אשתו עמו ולא אמרינן אשתו של עובד כוכבים משמרתו. ואע"פ שהיא חשובה ולא חייש' לשפיכות דמים כיון שחשודין הן על העריות לא תתיחד עמו. והני מילי עובד כוכבים אבל ישראל אשתו משמרתו ובישראל אם (הוא) הם כשרים מתיחדת עם שני אנשים ואם הם פרוצים אפילו עשרה לא תתיחד עמהן. מעשה היה והוציאוה עשרה פרוצין במטה. תניא האשה אע"פ שהשלום עמה לא תתיחד עם כותים מפני שחשודין על העריות: לא יתיחד אדם עמהן מפני שחשודין על שפיכות דמים : ת"ר ישראל שנטפל לו כותי בדרך טופלו לימינו ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר בסייף טופלו לימינו במקל טופלו לשמאלו היו עולין במעלה או יורדין בירידה לא יהיה הכותי למעלה והישראל למטה אלא ישראל למעלה והכותי למטה. ואל ישוח לפניו שמא ירצץ גולגלתו. שאלו להיכן אתה הולך ירחיב לו הדרך כמה שעשה יעקב אבינו לעשו עד אשר אבא אל אדוני שעירה. והלך הוא למקום אחר. מעשה בתלמידי ר"ע כו'. רב מנשיא הוה אזיל

מסורת הש"ס

קדושין פ:

[עי' סוטה ז.]

[מגילה יב.]

[יבמות קטז.]

חולין לא. תוספתא פ"ג

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה באשה וכו' מותרת להתייחד משום:

(ב) ד"ה טופלו ישראל לשמאלו כדי שתהא:

(ג) תוס' ד"ה איכא וכו' באשה חשובה עסקינן ולא נלה:

(ד) בא"ד החזיקה היא מלחמה בעולם ואמר מת בעלי מהו מי מהימנא וכו' עליו ליסטין הוא מת והני נלנלתי נאמנת דהחזיקה היא מלחמה ודחי התם וכו' לר' ירמי' דלית ליה אשה כלי זיינה עליה תפשוט דנאמנת וכו' ולמאן לכסיפה:

*האם יש מקרה שלבד יהא מותר לה להתייחד עם גוי? (באין חשש מפני שפיכות דמים ולא מפני עריות) ולב' - אוסר להתייחד (בכל מצב תמיד יש חשש לעריות)

אין מחלוקת: בין אנשים - קרובה למלכות בין הנשים - יפה

נושא
למה המשנה
אוסרת ייחוד
אשה עם
עכו"ם
מפני חשש
עריות ולא
מפני חשש
שפיכות דמים

הזכה:
לר' ירמיה - חשש
עריות קיימת רק
באשה יפה
לר' אידי: דאמר אשה
אשה כלי זיינה עליה
תמיד יש חשש עריות

נושא
גם (כלו' אמצעי במסורת) לבירור שיש
נקוט
במפגש עם
עכו"ם

מבנה
△ ב' מצעים
בזמן
הכחבת הדרך
⋈ הבלטה
להמשך הגמ' (כו')